

пентръ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ДІТЕРАТУРЪ.

№. 13.

Luni, 25. Martie

1846.

I S T R I A N A.

(Ѣрпаре.)

Din съскрпчѣнеа дп dativ ар тревѣ съ копкѣзѣ къ ачест монѣмент с'а пѣс лѣѣ Тѣверѣѣ Меронѣѣ, шѣ къ тѣте ачестеа версѣрѣле ворвек пентрѣ рѣпѣзсата са соѣѣ Еліа. Афектѣтѣра ачестѣѣ монѣмент дп версѣрѣ аратъ дпдестѣл къ рѣдѣкѣторѣѣл лѣѣ а фост дп адевѣр зп дпспенсатор (дп-грѣжѣторѣѣ de venѣтѣрѣ), іарѣ пѣ зп om de стат къ ordinara гравѣтате романѣѣ, къчѣ ачедѣѣа пѣнеа монѣменте дп просѣ дп челе маѣ сѣмпле еспресѣзнѣ; монѣментеле дп версѣрѣ ера тѣпѣгѣяреа вѣлгѣлѣѣ. — Шѣ поетѣл ачестор версѣрѣ пѣ преа-пѣмерѣ се vede а фѣ фост зп Poeta minorum gentium. Версѣл ал патрѣлеа:

Nam meruit hæc multa suis pro laudibus a me шѣ чел дпн зрѣтѣ:

Ut possit toto remorari temporis anno, се аратъ ка констрѣкѣѣзнѣ естраординаре. Компарадѣѣнеа чеа пропѣдѣѣатъ дп челе треѣ версѣрѣ дпн зрѣтѣ, пе лѣпѣгѣ тѣтѣ сѣ-лѣнда mea de а ле сѣплѣнѣѣ кѣвѣпѣчѣос, рѣ-шѣне зп галѣматѣас фѣрѣ дпделес. Кѣ тоате ачестеа пѣте къ пѣ е атѣта de venѣтѣ поетѣл, кът е дпнтеле тѣмпѣлѣѣ чел роze-

torѣѣ, саѣ аѣчѣ маѣ vine gutta cavat lari- dem, дп дпделесѣл ворвелор чел патѣ- рал. — Дп ал доѣлеа верс е лѣпѣѣтѣ ворва Aelia дп патрѣ сѣлаве прѣп о лѣченѣѣѣ пое- тѣѣѣ, дп каре вокала А къ тѣте ачестеа тревѣе съ рѣпѣже лѣпѣгѣ, de шѣ е vocalis ante vocalem. Ѣлѣтѣма вокалѣ (а) дп вор- веле Regina, revoluta, casta, spatia, rosula, се іеа дрепѣт лѣпѣгѣ дп контра проcodіеѣ. Версѣл ал треѣспречелеа аре доѣе іатѣрѣ (hiatus) шѣ ал шасеспречечелеа зпѣл; ал патрѣспречечелеа е къ о сѣлавѣ преа лѣпѣ, шѣ тот дптр'ачела е лѣпѣгѣ сѣлава д'ѣпѣтѣѣѣ дп ворва quoque, дп контра регѣлеѣ. Тот аша шѣ дп ал чѣпѣѣспречечелеа вокала (е) дп ворва (ei). Версѣл ал патрѣлеа Nam meruit . . . се паре къ пѣ е сѣпат ла ло- вѣл сѣѣ, дпделесѣл чере ка сѣ зрѣтезе дѣ- пѣ ал шаселеа.

Дѣпѣ ачесте дпсепѣрѣ дпчерк аѣчѣ о повѣ традѣчере ромѣнеаскѣ:

Тѣверѣѣ Меронѣѣ дпспенсѣторѣѣ ал дпшѣраторѣлор дп Месѣа de жос.

Дпкѣпѣѣѣрѣ дпкаѣ къ флорѣ десѣѣѣтѣ- тоаре метѣреле челе пѣсе дп ачест мор- тѣпѣт але іѣвѣтеѣ теле Еліа, о реѣпѣѣ а тарелѣѣ Пѣлѣтон, каре аѣ преа-грѣѣѣт а десѣѣѣѣе фѣреле челе дпфѣшѣрате пе ге-

мѣл Парчелор, каре гъвернъ тот кърсел
виедїи. Къчи ачеаста ш'а агонисит марї ме-
рите къртъ мице пентръ фаптеле ей челе
лабдавиле. О дакъ аши пѣтеа пѣтаї спѣне,
кът а фост де рѣшибось дп виацъ, лесне
аши пѣтеа къ чѣтера съ дндѣплек змѣре-
ле морцилор, къ ачеаста а фост чеа маї
касть (къратъ) динтре тоате къте аѣ къ-
поскѣт спацеле лѣмиї шї къте аѣ дпчер-
кат ресидиѣа морцилор. Рогъ-те даръ ва
не ачеаста съ о пѣї дп къмпнї елїсїанї,
съї дпкоронезї пърѣл къ шїртъ шї тїм-
плеле къ флорї. Ачеаста а фост ценїл
теѣ чел анъръторїѣ, ачеаста тї а фост
спераѣа, ачеаста зпика виацъ. А воїт чеа
че воїам еѣ, п'а воїт чеа че пѣ воїам
еѣ. На авѣт нїчї зп секрет каре съ пѣтї
ѣїе къпоскѣт. Нїчї одатъ п'а фост неокъ-
патъ, фїреле де лѣпъ пѣ 'ї аѣ фост некъ-
поскѣте, пѣстрътоаре 'ї а фост тѣпа, еа
а фост ценїл че а пѣзїт къратъ амор
ал бърватѣлї. Рогъ-те, кълтърїѣле, съ
декорезї къ версѣрї дп ѣїе-каре ап мор-
тѣптъл ачестеїа, шї съ'л пѣстрезї дрепт
монѣмент пентръ етернїтате, дакъ шї роса
се пѣстреазъ къ амарапт шї къ деосевїте
фелзрї де цоате шї де флорї де прїтѣ-
варъ, ка съ пѣтъ рѣтѣнеа дп тѣте тїм-
пѣрїле апѣлї.

Копїареа ачестор дозе їскрїпчївнї дпї
рѣшї патръ бре. Зъвоїреа поастръ чеа
лѣпгъ дп ораш дешентъ дп ївѣрѣкцїѣл
пострѣ сїмдїмїнте вѣпзїторѣ, дечї трїмїсе
дѣпъ ної зп пзодїѣ ка съ не спѣе съ не
дптоарчет ла дѣпсѣл. Ної дї рѣспѣнсе-
рѣм, къ пѣтаї декът їспрѣвїт къ копїа-
реа шї къ дндатъ вом фї ла дѣпсѣл. Дѣ-
пъ о жвтѣтате де оаръ вѣзѣрѣм зп алт
взодїѣ тот къ асеменеа порѣккъ, даръ а-

към шї їспрѣвїсерѣм, шї аша не дптор-
серѣм ла ївѣрѣкцїѣл пострѣ чел плїн де
гравїтате. Кънд фѣрѣм ла дѣпсѣл, не
дптревѣ, де че ам зъвоїт атѣта тїмп дп
ораш? Ної тѣртѣрїсїрѣм кѣрат къ чеа
че ам фост окъпадї; даръ ел не репалїкъ:
Нѣ есте ертат а копїа асемїне лѣкѣрї.
Фѣрѣ воїа аїанѣлї (адмїнїстраторїѣлї),
дар дакъ адї фѣкѣт'о, пѣтедї съ лѣадї къ
вої копїїле, дпсѣ дакъ аши фї щїѣт ла дп-
ченѣт, пѣ в'ашї фї дат воїе.

Ної мѣлѣзїмїрѣм къ тот респектѣл
пентръ ачеастъ градїе спецїалъ, шї'л рѣ-
гарѣм їарѣшї съ не дпгѣдѣе съ vedem
фортѣреѣа чеа де партеа де къртъ апѣс,
знде треѣе съ ѣїе фост шї векеа четате
romанъ (Anasamum), шї знде не спѣсерѣ
къ се вѣд маї мѣлте монѣменте romане.
Даръ рѣспѣнсѣл фѣ тот ачела: Фѣрѣ воїа
аїанѣлї пѣ се поате. Ної, фїїндкъ ера
тѣрзїѣ, пѣ пѣтѣрѣм съ мерѣем ла аїан
ка съ добѣндїм о воїе несїгѣрѣ дѣпъ о
черемонїе fastїдоасъ шї скѣмп плѣтїтѣ
къ ванї дп патѣрѣ. Аша даръ дї маї фѣ-
кѣрѣм о а треїа рѣгѣмїнте, съ не ласѣ
съ мерѣем съ vedem вїсерїка чеа крещї-
неаскъ че съ афлѣ дптр'о тїкъ дїстанѣ
дп вале. Даръ шї ла ачеастъ рѣгѣмїнте
прїїмїрѣм тот ачел рѣспѣнс. Ачеастъ вї-
серїкъ, към пѣтѣрѣм съ о vedem де де-
парте, е зп edїфїчїѣ констрѣїт дп стїлѣл
вїзантїн, дп старе кадѣкъ шї акѣм дпкїс.
Дѣпъ ворѣа конѣпъ ар фї зїдїтѣ де Апо-
столѣл Павел; даръ ачеастъ ворѣф фѣрѣ
темеїѣ с'а пѣскѣт, дѣпъ пѣрѣреа теа, пѣ-
таї дїн пѣлѣцелѣцѣреа датѣлї кѣрдїї Апо-
столѣлї къртъ Тїтѣ, знде се зїче: С'а
скрїс дїн Нїкополїа Маѣедонїеї. Знде
е Маѣедонїа шї знде е Дѣлѣреа нѣстрѣ?

Е адевъртат, къ еседеци (тълтъчиторіи) съптеі скриптері се дудоіеск кіар ші деспре автентичитатеа ачестѣі dat, din cingъ рѣл темеіѣ къ Нікополіа Македоніеі дѣкъ пѣ се афла дѣ фіиндъ не атѣпчі. Ноі фіреце пѣ пѣтем інтра аічі дѣ ачеастъ чеартъ, къ тоате къ не есте кѣпоскѣтъ ші Actia Nicopolis, opus Divi Augusti, ла марцінеа Епірѣлѣі ші а Македоніеі. Даръ афаръ де ачеастъ Нікополі, маі тѣлте четъдці пѣртаръ ачест пѣме, ші дѣтре алтеле Nicopolis ad Istrum, moderna Нікѣпні апроане де Тѣрноа дѣ Бѣлгаріа, лънгъ рѣл Іантра. Ачеаста деспре каре ворвім акѣма, а веніт пѣмаі дѣ евѣл (вѣакѣл) де міжлок ла ачест пѣме, пѣ шіѣ кѣм; дѣ векіме се пѣмеа Анасатум, саѣ Asimius дѣпъ Пріскѣ, каре ші'л кѣпѣтъ дѣла рѣл омонім, ка чеме маі тѣлте четъдці каре зъчаа лънгъ врезн рѣѣ, кѣчі асеміне афлѣм о четате лънгъ рѣл Вітѣ (дѣ векіме Utus) къ пѣтеле Utum, лънгъ Іскрѣ (дѣ векіме Oescus) къ пѣтеле Oescum саѣ Oescus, лънгъ Чіврѣ (дѣ векіме Ciabrus) къ пѣтеле Ciabrum, лънгъ Лом (дѣ векіме Almus) къ пѣтеле Almus, лънгъ Арцаріѣ (дѣ векіме Ratiarius) къ пѣтеле Ratiaria ші алтеле маі тѣлте. — Не вісеріка ачеаста спѣн къ с'ар афла, дѣ о

дѣлѣдїме маі тѣре, о дѣскріпчїѣне романъ, каре о ар фї копїат Domnъ Маврѣ дїспрезлѣ къ алте інскріпчїѣні афлате дѣ Нікополі.*)

Дѣпъ дѣтоарчереа поастръ дѣла Нікополі ла Тѣрп мерсерѣм ла кастелѣ чѣл дѣрѣмат дѣпъ депѣртареа тѣрчїлор, каре се афлѣ дѣ о дїстандъ апроане де зп пѣтрарїѣ де міларїѣ кѣтръ Süd-West дѣла орашѣл чѣл де ноѣ дѣтемеїат. Fundamentele лѣї формѣазъ о фїгѣрѣ маі пѣтратъ къ зп dїаметрѣ де 35 пашї, ші сѣнт дѣкѣдїѣрате къ зп шанд лат де 5 пашї. Дѣп ачесте фундаменте афларѣм маі тѣлте пїетре тѣїате де о шѣрїѣне гроаѣѣ, маі тѣлте вѣкѣдці де кѣрѣмїдѣ, ші за чїмент каре дѣкъ с'ар пѣтеа сокотї де лѣкрѣ роман. Еѣ сѣнт де пѣрере къ ачеастъ зїдїре нѣѣ с'а рїдїкат не рѣїнеле зпїї тѣрп роман, ка шї чеа дѣла Цїврїѣ. Ла дѣрѣмареа еї, с'а афлат дѣ зїдѣл пордїї о пїеатрѣ де мармѣре фѣрте фортѣѣкъ дѣпалтѣ де 8, латѣ де 3 1/2, ші гроаѣѣ де 3 палме, каре Domnъ Маврѣ о а адѣсе ла Бѣкѣрѣдїї къ зрѣтѣѣѣ дѣскріпчїѣне:

*) Даръ кѣнд дѣтреаї не Есчелендїа са, дѣпъ дѣтоарчереа меа дїн кѣлѣторїѣ, прїїтїї зп рѣсѣѣне негатїѣ.

IVL. CAPITONI C. P. P. ILLYRICI.

TR T OMNIB HONORIB. AB ORD.
 FL. SIRMIATIVM HONORATO. ET
 SENTENTIAE DICVNDAE. ITEM SACERDOTALIB
 ABORDINECOL. VLP. OESC. ETSTATVAMAERECO
 DECRETIS IAM PRIDEM AB EODEM ORDINE
 ORNAMENTIS II VIRAL. ITEM DFCVRIONA
 LIB. ORNAMENTIS HONORATO AB ORDINIB
 COLONIAR. VLP. POETO VIONENSIS

EX PANNONIA SUPERIORE. VLP. RATIAR
 EX MOESIA SUPERIORE. TRAIANAE SARMI
 ZEGETHUSENSIVM EX DACIA SUPERIORE
 ITEM II VIRALIB. AB ORDINE. MVNICIPII
 ROMVLENSIVM. BVLEVTAE. CIVITATIS
 PONTICAE TOMITANORVM. PATRONO.
 AVG. COL. VLP. OESC.

ORDO. COL. VLP. OESC. STATVAM. AERE
 COLLATO. CVM ORNAMENTIS. SACER
 DOTALIB. EX DECRETO. ET ORNAMENT
 II VIRAL. IAM PRIDEM HONORATO
 OB EIVS ERGA SE MERITA HONORE
 CONTENTVS IMPENDIVM REMISIT

L. D. D. D.

Ної о чїрим:

Iulio Capitoni consulari Præfecto Provin-
 ciae Illyrici.

Tribuni titulo, omnibus honoribus ab ordine
 Coloniae Flaviae Sirmiatium honorato, et
 Sententiae dicundae, item sacerdotalibus
 ab ordine coloniae Ulpiae Oescensis, et sta-
 tuam aere collato,

decretis iam pridem ab eodem ordine
 ornamentis duumviralibus, item decuriona-
 libus ornamentis honorato ab ordinibus
 coloniarum Ulpiae Poetovionensis
 ex Pannonia superiore, Ulpiae Ratiarensis
 ex Moesia superiore, Traianae Sarmi-
 zegethusensium ex Dacia superiore
 item duumviralibus ab ordine Municipii
 Romulensium, Buleutae civitatis
 ponticae Tomitanorum, Patrono

Augustae Coloniae Ulpiae Oescensis,
 Ordo coloniae Ulpiae Oescensis statuam aere
 collato cum ornamentis sacer-
 dotalibus, ex decreto, et ornamentis
 duumviralibus iam pridem honorato
 ob eius erga se merita, honore

contentus impendium remisit.

Locus datus decreto Decurionum. *)

Ромъ неще:

Лѣи Ізліѣ Капитоне консуларіѣ пре-
 фект ал провинѣи Ілїрікѣ, кѣ тїтлѣ де
 Трївѣн, декорат кѣ тоате опорїле де Але-
 шїї колонїеї Флавїане Сїрмїѣ шї кѣ дре-
 птѣл де а вота дн консултеле пѣвлїче, а-
 семенеа декорат кѣ орнаментеле іерархі-
 че де алешїї колонїеї Ылпїане Ескѣ шї
 кѣ статѣ пѣсѣ дїн келтѣїала комѣнѣ, де
 карїї Алешїї і се декретасерѣ маї днїанте
 орнаментеле дѣзѣвїрале; асеменеа декорат
 кѣ орнаментеле декѣрїонале де Алешїї ко-
 лонїеї Ылпїане Петовїоне дїн Пannonia сѣ-
 перїоаре, аї Ылпїанеї Раѣїарїа дїн Месїа

*) Спре децентареа вѣгѣрїї де сеамѣ днѣс-
 пїлїт: 1) дїн лїнїа 11 шї 12 ворселе: Траїа-
 нае Sarmizegethusensium ex Dacia superiore;
 пѣтеле Sarmizegethusa днїкѣ пѣ л'ам маї вѣ-
 зѣт не нїчї о пїеатрѣ аша де вїне шї де дн-
 трер скрїе; 2) дїн лїнїа 21 шї 22, honore con-
 tentus, каре трѣвѣ сѣ се днїделеагѣ деспрѣ
 Julius Capito, кѣ тоате вѣ Nominatївѣл пре-
 cedente e Ordo Coloniae.

съперіоаре, аї Траіанеї Сармизеџетџса дїн Дачїа съперіоаре; асеменеа декорат кџ орнаментеле дџзтвїрале де Алешїї мџнїчїпїџлї Ромџла, сенаторїџлї четџдїї попїче Томї, патронџлї Авџџстеї колонїе Ълпїане Ескџ.

Алешїї колонїеї Ълпїане Ескџ і аџ пџс статџџ дїн келтџїала комџпџ кџ орнаменте іерархїче дїн декретџл комџп, пе каре л'аџ декорат маї дпайнте кџ орнаменте дџзтвїрале пентрџ мерїтеле лџї кџтрџ дџншїї, іарџ ел тџлџџмїт кџ опоареа че і с'а фџкџт, а ремџсат келтџїала.

Локџл с'а даг дїн декретџл Деквріопїлор.

(Ва зрпа.)

Мїжлок де а дпвџџа скрїсоареа кџ маї тџлџџ дпмеспїре.

(Дпнеїере.)

Нџ голеск нїмїк, шї нџ прескрїџ нїтїџ деспре ачеастџ дпсемпџтоаре парте, кџчї локалїтџдїе сџпт фелџрїте, шї маї вџртос кџ знеле траг тоатџ лвареа амїнте а дпвџџџторџлї ла екопомїе. Спџїџ дпсџ, кџ есперїїнда теа персоналџ нџ есте дп фаворџл нїсїпџлї, нїчї а тавелор де пїатрџ каре аспреск деїтїеле шї дпгреџїазџ тџпа.

Кџ тоате ачестеа сџ се факџ черкџрї шї компарадїї; сџшї алеагџ чїнева че ва сокотї маї прїїпчїос, маї фолосїтор. Сџ нџ дпгџрџїе дпсџ а фаче пе копїї сџ десепте шї сџ скрїе. Ачеста есте чел маї есчелент мїжлок де а дпделетнїчї пе копїї шї але дпсџшї обїчеїтрї де тїкџџ шї лївїџде.

Дпдатџ дпсџ че аџ ажџпс а се слџжї кџ папа шї хџртїа, треџџе але десволта прїнчїпїї калїграфїеї шї але дпсџфла вџпџл гџст. Орї че лџкпаре де механїсм фџрџ радїонемент, се каде а фї есїлатџ дїнтр'о шкоамџ вџпџ.

Де темейџ шї де неаџџратџ треџџїнџџ дпсџ есте а пџпе копїлџлї дпайнте трџсџрї сїмпле шї петеде. Ачестеа се редџк ла о сџтџ атџт де мїкџ, дпкџт копїлџлї есте кџ десџџџршїре дїспосат а о прїчепе шї а о авеа.

Дп лїтереле алфаветїче веде чїнева шї лїнїї дрепте шї кџрџе, апої дрепте маї тџлџт саџ маї пџџїн дпклїпате, кџрџе маї тџлџт саџ маї пџџїн чїркџларе. Сџ се дпведе дар ла дпчепџт а фаче тџлте дрепте шї кџрџе.

Дџпџ ачестеа вїп трџсџрї сџџдїрї шї гроасе. Ачестеа есте тоатџ артеа скрїсорїї. А комвїна сџџдїрї кџ гроасе, кџрџе кџ дрепте, аста есте тот секретџл калїграфїеї, каре нџ есте артеа де а зџгрџвї дїскџрсџл, чї ачела де а скрїе вїне чеа че алдїї аџ скрїе вїне.

Маї адаог о овсервадїе каре есте темейнїкџ, шї пе каре ла чел д'џпџтџџ дптџпїн, ва афлоа чїнева поате џшоарџ; дар о черчетаре, о гџндїре маї адџпкџ, маї скрџпџлоасџ ва фаче ка сџ і се рекџпоаскџ тоатџ есактїтатеа. Скрїсоареа есте нџ пџмаї зп десепт саџ о пїктџрџ, чї дпкџ зп фел де џеометрїе саџ арпентадїџ.

Дпгџрадџвџр фїе-каре лїтерџ аре але сале дџџ дїменсїї, дпџлџдїте шї гросїте. Фїе-каре кџпрїнде оаре-каре спадїџ, спадїџ каре нџ се тџсоарџ кџ лапџџл арпенторџлї, чї кџ гросїтеа чїокџлї кондеїџлї, кїар челе сџџдїрї акџрор гросїте авїа се

vede. А скрие дар къ перфекцие, ва съ зикъ, а да фиектъриа литере пропорцие че і се къвин, ши а днсемна къ есактитате прип дрепте, кърве, гроасе ши съвдирі, жърл спадівлі каре чере фие-каре семп.

Ка съ днведе чінева а скрие астфел, тревзе маі днтъіз а стѣдіа о теоріе вѣпъ каре съ лецівіаскъ регъле ши съ деценте гѣстѣл. Се каде апоі а трече приптръзн шір де есерчидіи фъкъте двпъ челе маі рѣпъ моделе.

Маі овичіпзйт ши пентрѣ а депрінде тѣпа спре дшмъдіере, есте вине съ дн-чепъ чінева дела трѣсврі грѣсе ши марі. Еле съпт леспичіоасе пентрѣ тоді днче-пѣторіи; еле днтѣреск о тѣпъ делікатъ, ши тѣпѣі църъпещі ді даѣ чеа д'нтъіз треаптъ де дшмъдіере.

Дела трѣсвра гроасъ ши лвогъ, каре пѣ есте скрїсоареа нїмълі, тречі ла чеа нїжлочіе ши ла тѣрзита саѣ къргътѣореа, кареа се овичіпвеще де тоатъ лѣтеа. Съпт маі тѣлте фелѣрї де скрїсоаре. Жъдекъ-торї пепъртїпїторї префер пе чеа семї-англеъ. Ачеаста есте фїпъ ши лвогъреа-цъ; еа чере вѣрѣвріле кондеелор лѣпці ши съвдирі. Ка съ о пратїчезе чінева къ днлеспїре, тревзе пелпчетат а аскъте ши а дреде зн кондеїз тотд'авна точіт. Пѣ-ререа теа есте, къ ар фї маі вине а се модїфіка оаре-към ши фелѣл ачеста де скрї-соаре дъндѣ пѣдїп трѣп, ка съ тѣлцътеа-скъ поате ши ведерїле маі вине, ши съ поатъ ши кондеїл а се пѣстра маі тѣлт тїпп.

Скрїсоареа пондъ ши готїкъ аѣ маі тот зн фел де мерїт: еле се пар кърїбсе аматорѣлі, дар нефолосїтѣре пентрѣ тревї. Асемѣнеа есте ши тот фелѣл де варїетъді

ши скрїсорї дшподовїте маі де овще. А-честеа съпт жокърї де артїдї, ши ле есте длогъдѣйт а се днделетнїчі ла дѣпселе; дар пе копїі се къвїне аї фери ши аї де-прїнде маі пайнте де тоате, ши дн ѣрма тѣтѣлор асѣпра скрїсорїи овичіпзїте.

Маі тѣлт декът орї каре алтъ днде-летнїчіре скрїсоареа есте зн нїжлок де о їнстрѣкціе темейнїкъ. Еа гонеще дїстра-кціа, ши командъ зн фел де гъндїре ши стѣдїѣ каре съпт асеменеа фаворавїле ла десволтареа їдеїлор ши ла формаціа кара-ктерѣлі. Везі пе ачел от дшпедекъп-дѣсе дн спѣнерїле ши повестїрїле сале, дндатъ че ва фї скрїс есте елокѣент; ді вїп їдеїле къ грѣтада, фрѣмоасе ши дн-палте; гѣсецѣ еспресїї дрѣгълаше, фрасе богате ши армонїоасе. Прїчина есте, къ скрїсѣореа дн днѣдѣвїе а се гъндї, еа фаче маі тѣлт, еа чере гъндїреа. Съ пе фоло-сїм дар де ачест дндоїт фавор, ши пѣлпнд дпайнтеа копїїлор поцпрї модѣле трасе вїне, съ ле днфѣдїпгътм пѣмаї пе ачелеа каре съ фїе трасе фрѣмос, дар пѣ маї пре сѣс де дндемедереа лор. Дндатъ че тѣпа с'а депрїнс, пѣне пе копїї съ скрїе нїще повестїрї скърте; де ачі тречї ла тот фе-лѣл де композидії каре пот съ їнтре дн домінілѣ днвѣцътѣрѣї цеперале, ферецѣте дн-сѣ де а фаче нїще реторї стерпї, дѣп-дѣле сѣцете де їмаціпадіе, абѣс маре ши каре вагътѣ дн лок съ фолосїаскъ.

Скрїсоареа есте зна дїп челе маі вѣпа депрїндерї ка съ днведе чінева ортогра-фіа: се къвїне а о днтревѣїнда прип дї-кѣнде преа трептате. Ши днтр'ачеастъ прївїпцъ, фак о вѣгаре де сеатъ кърїоа-сѣ, прип каре скот, къ тотѣл се леагъ дн патѣра моралъ ши їнтелектѣалъ а отѣлі;

къ о скрісоаре дпгржітъ кондѣче фіреде ші неапърат ла регъледе ші ортографіа знеі лімбі; къ школарѣл чел маі піроніт ла фортареа літерімор есте асемеіеа ачела каре стѣдіазъ віне комвінаціа ворвелоp дп сіптакс ші гръматікъ.

Ръндѣеск асемеіеа ші къ тóтъ стръшпчіа п'дптре регъледе взней скрісорі къръденіа каіетелор ші а алтор хъртіі, пе каре скріе школарѣл. Ачесте доъ лѣкрърі се леагъ асемеіеа ші меріт дпкзраціаре. Къпоск вісітъторі каріі дпчеп іпспекцііле лор дела каіете ші аъ дрептате, къчі пімік п'аре дп сіне атъта пѣтере ка съ деа о ідее цепералъ де ціпереа саъ посіціа моралъ а знеі шкоале.

Ка съ айвъ чіеіеа о скрісоаре фрѣмоасъ се чере о кондіціе: тревъе а авеа зп кондеіѣ взн. О папъ віне тѣіатъ дплеснеще кіар алкътъвіреа, ші оаменіі чеі маі пѣдіп сѣзвнші ла пълъчірі, аъ фѣкът въгареа де сеатъ, къ къдетъріле віп маі кзрате, фраса маі елегантъ ші ідееа маі пѣрѣ сѣвт зп кондеіѣ віне тѣіат. Съ зіче де зп скріітор взн, къ аре о папъ взнъ. Дп ачестъ фігъръ есте зп адеіѣр. Аша дар е де тревзіпцъ ка съ дпведе чіеіеа пе копіі аші фаче кондееле взне ші съ пз се тѣлцѣтѣаскъ пічі декът къ о скрісоаре обічіпвітъ. А ешіт акът о модъ пе ла зпеле персоане, ші ачеста е, ка съ фіе чіеіеа де взнъл топ, съ скріе саъ съ дпсемеіеа дп карактері маі педесціфраці. *) Ші ар фі віне, кънд с'ар къ

поаше ачестъ авсърдітате, кънд ачестъ модъ ар дпвѣтржні, ка о взнъ скрісоаре ші маі вѣртос о семпатъръ чітіацъ, съ ді іа локъл ші съ треакъ, съ превестіаскъ о взнъ едѣкаціе. Опііа есте страпнікъ пентрѣ чеі че ворвеск рѣѣ, съ пѣ сѣферіт ка копіі поццірі съ скріе рѣѣ.

Дптр'ачесте времеі десемпълесте прівіт сѣвт ачест пѣнт де ведеpе, ші къ къвѣнт, къчі вестеще о едѣкаціе чеіеа маі віне дпгржітъ. Ші фолосъл жѣпміі чере ка съ се лецівіаскъ пріп тоате шкоалеле тѣсѣра де ал пропага. Ел дъ обічеіѣрї фрѣмоасе ші дела ел къцігъ фолоасе чіеіеа, пе каре пімік алт пѣ ле ар пѣтеа адѣче. Десемпъл се веде дп цеоетріе ші арпентаціѣ, дп фісікъ ші історіа патъралъ, дп скълптуръ, дп лемпъріе, іпчл.; се веде дпсѣршіт ші маі віне дп віаца практикъ пе фіе-каре мінѣт. Ші апоі есте о арте преа лесне де довъндіт. Ам зіс, чіеіеа ціе а скріе, ціе а десемпа ші віче-верса. Есте зпа ші ачееаші арте дп доъ фортме, ші ачесте доъ фортме се ажѣтъ зпа пе алта,

ші маі греа діп тоате, къчі маі атътеа скрісорі къте тѣпї чокоіенці; авет скрісоаре гречітъ, скрісоаре понеаскъ, скрісоаре влѣжѣеаскъ пе лат, скрісоаре вълъцано-сървігъ къ кътеіеа літере латіне сървіте адікъ лзате пе дос, сѣрт зпформігатеа поастръ дп скрісоаре есте пълъ акът пълъ; саъ дѣпса есте тотъш чеіеа: міжлок преа взн де а стріка ведеpіле, де а орві пе ómenї. Апоі каліграфіі поццірі къці саъ алес каліграфі! Нічі треі діп еі пѣ даъ ачееаш фігъръ ла тóте літереле, — тотъл есте зп galimatias. Фіе-въ мілъ Domнілор де пеліновата тіперіте, дпвоіцівъ къ тоціі шѣкар дп механісміа скрііоріі, къчі дп стіа неаъ феріт пѣкателе.

Ред.

*) Да, ші къ ачеста маі вѣртос пої ротънї ат ажне а пе фаче несѣферіці алтор неашрї. Авет скрісоаре чокоіаскъ, саъ маі віне рошъно-аревікъ ші грччітъ, чеа маі зржтъ

астфел дикът ка съ ле айвъ чинева пе а тьдбѡъ вине, поате къ ар фї маї фолосїт съ дичеапъ дела десемп, а пъши апої ла скрісоаре, шї а се дитърна дп зрмъ іа ръши ла десемп ка съ пвїе капът шї знеїа шї алтеїа дїп амъеле есерчіїї.

Лїніїле дрепте, кървеле, зпгїзріле, овалеле, пътрателе, трїзпгїзріле, полїгоанеле, черкзріле, прїстеле шї конзріле: еакъ элементеле саъ тръсвремеле фндментале але літерелор. Нъ ретъне дар дндїалъ къ ам авеа зп фолос петъгъдзїт, кънд тръсвремеле ачестор фїгзрї ар пречеде скрісоареа, шї дндатъ че зп школар ар фї довъндїт капачїтатеа але форма дитр'зо кїп дндестълътор, съї дѡм моделе де скрісѡре.

Дар ачест метод черънд оаре-каре прегътірї прїп локалїтъдї, шї ачестеа депъндънд дела їспекція шкоамелор, де одатъ пъ се поате пъне дп лъкраре. Къ тоате ачестеа дндатъ че школарїї кзїва вор петеа а скріе дикът съ фїе де днделес, адїкъ пзтїпчїоасе де десцїфрат, съ кзвїне спре аї перфекціона, а пъши тот дитр'о време шї ла десемп шї калїграфїе.

Десемпъл лїніар се кзвїне а фї зрмат де десемпъл змърїт, ла каре се ва депрїнде пздїп тїмп, къчї претзтїнденеа пзмаї десемпъл лїніар їнтръ дп тоате кондїїїле. Кънд ачеста се аратъ вїне, десвоалтъ пе несїмдїте факзлтъдїле копїлърїей. Есте лесне ал аръта вїне, фїїндкъ мїжлоачеле каре тревзе а зрмта нещїне сънт сїмпле. Съ се арате маї дитъїз кїпъл де а траце фїгзра шї съ і се пзмеаскъ. Апої, съ се пвїе съ о факъ, съ се дндаторезе а о пзтї, шї съ

се претїнзъ ка кїар школаръл сїпгзр съї деа дефїніціа.

Ачест дїп зрмъ пзпт есте преа те мейнїк. Дефїніціїле, каре ар да копїї пот фї некоръспзпзътоаре ла дичепът къ фїгзра; дар дивъдъторъл ва дмплїнї; еле вор ажзпде апої пе але дивъдъторълвї, шї се ва довъндї астфел ресълтатъл чел маї фолосїтор: школаръл ва прїчене чева че лъкреазъ. Се афлъ тълдї дивъдъторї, каре фак а десемпа орї че лъкръ, кїар шї такїпеле челе маї комплїкате, фъръ але фаче нїчї зп фел де тълмъчїре: школарїї п'аъ трае нїчї зп фел де роадъ кїар дїп чеа маї съргзвїтоаре лъкраре а лор. Сънт шї астфел де дивъдъторї, карїї се невоїеск пъпъ ла обосїре ка съ факъ деодатъ шї десемпаторї шї раціоналїдї. Ачещїа раціонъ шї десемпъл недпчетат дп локъл школарїлор лор. Ачеста есте зп метод грешїт ка шї чел пречедент. Іа о колекціе де десемпне къ тълмъчїрїле лор; фъ съ се копїезе таблеле де кътре школарї; дивацъ маї дитъїз тълмъчїрїле пе сеа тълдї, шї аддъте дп старе але дмпъртъшї ка кзп ар фї але тале. Атзпчї, пзмаї атзпчї ачестеа вор фолосї пе дивъдътор, кънд ле ва стълпънї пъпъ ла ачест пзпт, шї астфел армат, ва фї дп старе а ддрепта дефїніціїле, каре се вор фаче де школарї пентръ обжетеле, че лї се вор еспъне-

Къмпълзпг, Генарїе 10., 1846.

Зп прїетїп ал жзпїшеї.